

PRAVILNIK

O OBAVLJANJU DRUŠTVENO-KORISNOG, ODNOSNO HUMANITARNOG RADA U USTANOVAMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA

(*"Sl. glasnik RS", br. 10/2024*)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi, način, sadržaj, dužina, mesto i vreme obavljanja i druga pitanja od značaja za obavljanje društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u ustanovama obrazovanja i vaspitanja.

Član 2

Društveno-koristan, odnosno humanitaran rad (u daljem tekstu: društveno-koristan rad), u smislu ovog pravilnika, obuhvata aktivnosti čijim se ostvarivanjem razvija društveno odgovorno ponašanje učenika.

Društveno-koristan rad, u smislu ovog pravilnika, odnosi se na društveno-koristan i humanitarni rad koji škola planira godišnjim planom rada u okviru plana zaštite od nasilja i ostvaruje se radi uključivanja svih učenika u planiranje i realizaciju tog rada, kao i društveno-korisni i humanitarni rad koji se realizuje u okviru pojačanog vaspitnog rada.

Član 3

Aktivnosti društveno-korisnog rada predstavljaju sledeće aktivnosti: humanitarne akcije; ekološke akcije uređenja škole, učionica, drugih prostorija, kao i školskog okruženja; akcije prikupljanja materijala za reciklažu; priprema, odnosno uređenje školskog prostora za održavanje školskih manifestacija, izložbi, gostovanja, sportskih i drugih takmičenja; posete ustanovama socijalne zaštite za smeštaj dece i omladine, domovima starih i Crvenom krstu; i druge aktivnosti koje doprinose razvoju empatije, tolerancije i unapređivanju odnosa zasnovanih na međusobnom uvažavanju i saradnji.

Predlog aktivnosti koje zaposleni u ustanovama obrazovanja i vaspitanja mogu da planiraju i realizuju u skladu sa godišnjim planom zaštite od nasilja, kao i u okviru pojačanog vaspitnog rada nalaze se u Prilogu, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 4

Učestvovanjem učenika u planiranju i realizaciji aktivnosti društveno-korisnog rada koje zaposleni u školama organizuju, stvaraju se uslovi za utvrđivanje ocene iz vladanja i po tom osnovu, od drugog razreda osnovne škole i u svim razredima srednje škole.

Član 5

Društveno-koristan rad ima preventivnu funkciju i doprinosi razvijanju empatije, solidarnosti i saradnje, aktivizma, kao i osnovnih moralnih vrednosti i uz unapređivanje međupredmetne kompetencije odgovorno učešće u demokratskom društvu, a u skladu sa referentnim okvirom kompetencija za demokratsku kulturu Saveta Evrope (RODK).

Svrha društveno-korisnog rada je, pored ostalog, da učenici unaprede kompetencije potrebne za odgovorno učešće u društvu, kao i da budu osnaženi da poštuju i promovišu ljudska prava.

Planom zaštite od nasilja planiraju se aktivnosti društveno-korisnog rada u koje se uključuju učenici, zaposleni i roditelji, odnosno drugi zakonski zastupnici (u daljem tekstu: roditelj), u okviru ustanove ili u saradnji sa lokalnom zajednicom i drugim ustanovama.

Društveno-koristan rad mora biti tako organizovan da ne sme da ugrozi psihički i fizički integritet učesnika, bezbednost i zdravlje.

U situaciji kada se društveno-korisni rad planira za učenika koji nastavu pohađa po individualnom obrazovnom planu uzima se u obzir i mišljenje tima za inkluzivno obrazovanje.

Član 6

Kada se društveno-koristan rad koristi kao jedna od aktivnosti pojačanog vaspitnog rada predstavlja oblik restorativne discipline.

Restorativna disciplina jeste pristup kojim se omogućava umanjivanje ili otklanjanje načinjene štete, odnosno posledica te štete, razvija svest o odgovornosti i posledicama sopstvenog i ponašanja drugih i popravljaju odnosi uključenih strana.

Kada se koristi u okviru pojačanog vaspitnog rada cilj određivanja društveno-korisnog rada u školama, koji se ostvaruje u skladu sa ovim pravilnikom, jeste prevencija nepoželjnog i društveno neprihvatljivog ponašanja učenika kroz razvoj poželjnih i pozitivnih oblika ponašanja.

Nastavnik, odnosno stručni saradnik u školi, za razvijanje poželjnih/pozitivnih oblika ponašanja učenika i konstruktivno rešavanje konflikata primenjuje savetodavni rad, tehniku dijaloga, radioničarski rad, postupak školske medijacije, uključuje vršnjačku medijaciju i drugo.

Član 7

Društveno-koristan rad se planira i realizuje u okviru pojačanog vaspitnog rada učenika za učinjenu lakšu i težu povredu obaveza učenika, kao i povreda zabrane uređene zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, a vodeći računa o psihofizičkoj i zdravstvenoj sposobnosti, uzrastu i dostojanstvu učenika.

U situaciji povrede zabrane ili teže povrede obaveza učenika, kada se izrađuje plan pojačanog vaspitnog rada za učenika, tim za zaštitu u saradnji sa roditeljima, određuje aktivnosti društveno-korisnog rada za učenika.

U situacijama lakše povrede obaveza učenika i prvog nivoa vršnjačkog nasilja kada se planiraju aktivnosti pojačanog vaspitnog rada za učenika, odeljenski starešina u saradnji sa roditeljima određuje aktivnosti društveno-korisnog rada za učenika.

Roditelj je dužan da aktivno učestvuje u ostvarivanju plana pojačanog vaspitnog rada, kao i realizaciji društveno-korisnog rada.

Roditelj je odgovoran ako učenik odbije da učestvuje u realizaciji aktivnosti društveno-korisnog rada, u skladu sa zakonom.

Član 8

Ustanova planira aktivnosti u skladu sa svojim potrebama, specifičnostima, mogućnostima, uslovima i ciljevima, samostalno ili u saradnji sa relevantnim institucijama, organizacijama, lokalnom zajednicom i sl.

Zaposleni u školama planiraju i realizuju aktivnosti društveno-korisnog rada zajedno sa učenicima, uz uključivanje roditelja. Neophodno je da se u planiranje aktivnosti uključuju i roditelji učenika.

Član 9

Društveno-koristan rad ostvaruje se u prostorijama škole pod nadzorom nastavnika, u skladu sa procenom uz učešće roditelja, direktora, odnosno stručnog saradnika ili van prostorija škole u saradnji sa nadležnim centrom za socijalni rad i drugim relevantnim ustanovama/institucijama.

Aktivnosti društveno-korisnog rada se mogu organizovati i ostvarivati u grupi, odeljenju, razredu, odnosno klasi u okviru škole, kao i u drugoj ustanovi, samostalno ili uz podršku vršnjaka, zaposlenih u ustanovi, direktora, roditelja i dr.

Član 10

U okviru pojačanog vaspitnog rada, prilikom planiranja aktivnosti društveno-korisnog rada potrebno je da se uzmu u obzir osobnosti učenika i vrsta povrede koja je izvršena.

Planirane aktivnosti ne smeju ugrožavati dostojanstvo, psihički i fizički integritet učenika, bezbednost i zdravlje.

Aktivnosti moraju biti primerene uzrastu i u smisleno logičkoj vezi sa učinjenom povredom obaveza učenika, odnosno povredom zabrane.

Odabrana aktivnost društveno-korisnog rada treba da ima za svrhu razvoj vrednosnog sistema učenika koji je izvršio nasilje i realizacija te aktivnosti ne sme dovesti do viktimizacije osobe koja je pretrpela nasilje.

Član 11

Za društveno-koristan rad propisuje se vremenski period/dinamika, način ostvarivanja, praćenja i izveštavanja o ostvarivanju i efektima aktivnosti u okviru plana pojačanog vaspitnog rada.

Prilikom određivanja aktivnosti društveno-korisnog rada u okviru pojačanog vaspitnog rada određuje se trajanje te aktivnosti, učestalost i vremenski period/dinamika, uzimajući u obzir karakteristike učenika, njegov uzrast i optimalno vreme za kvalitetno i delotvorno ostvarivanje aktivnosti.

Preporučeno trajanje aktivnosti je od 30 do 60 minuta i dinamika ostvarivanja određuje se u skladu sa karakteristikama aktivnosti i planom pojačanog vaspitnog rada (preporučeno je da aktivnosti budu organizovane do četiri puta nedeljno tokom četiri nedelje).

Član 12

Evidentiranje i evaluacija efekata društveno-korisnog rada se vrši prilikom utvrđivanja ocena učenika iz vladanja od drugog razreda osnovne škole, u toku i na kraju polugodišta, kao i u okviru izveštaja o pojačanom vaspitnom radu učenika i izveštaja o realizaciji godišnjeg plana rada u okviru plana zaštite od nasilja.

Član 13

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o obavljanju društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada ("Službeni glasnik RS", broj 68/18).

Član 14

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilog

PREGLED

**AKTIVNOSTI DRUŠTVENO-KORISNOG RADA, KOJE ZAPOSLENI U
USTANOVAMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA MOGU DA PLANIRAJU I
REALIZUJU U SKLADU SA GODIŠNJIM PLANOM ZAŠTITE OD NASILJA,
KAO I U OKVIRU POJAČANOG VASPITNOG RADA**

- Organizovanje humanitarnih akcija za vulnerabilne/osetljive grupe (predstava, koncerata, manifestacija, izložba, prikupljanja priloga, igračaka i doniranje, humanitarni bazari, sportske manifestacije i sl.);
- Organizovanje humanitarnih akcija za životinje (akcije hranjenja i udomljavanja napuštenih životinja, prikupljanje priloga, volontiranje u azilima za životinje, organizovanje manifestacija, bazara i sl.);
- Posete ustanovama socijalne i zdravstvene zaštite i drugim ustanovama koje se bave humanitarnim radom (domovi za decu bez roditeljskog staranja, domovi za stara lica, dnevni boravci za decu sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i sl.) u cilju realizacije humanitarnih akcija ili društvenih aktivnosti;
- Organizovanje ekoloških akcija, akcija zaštite životine sredine i životinja, akcija reciklaže u ustanovi i u saradnji sa lokalnom zajednicom ili relevantnim institucijama, organizacijama; obuke i predavanja na temu ekologije, zaštite životne sredine i primarne reciklaže radi podizanja ekološke svesti;
- Uređenje prostora škole ili u lokalnoj zajednici - parkova, sportskih terena, dvorišta škole (sađenje drveća, cveća, postavljanje kućica za ptice u školskom dvorištu i gradskom parku i sl.);
- Organizovanje tematskih tribina, predavanja, okruglih stolova, radionica na različite teme (prevencije nasilja, mentalno zdravlje mladih, zdravi stilovi života, polno prenosive bolesti, psihoaktivne supstance, zaštita od neželjene trudnoće, seksualno vaspitanje, pandemijske bolesti i značaj higijene i dr.);
- Aktivno uključivanje učenika u učeničke organizacije i timove (učenički parlament, vršnjački tim, tim za medijaciju i sl.);
- Formiranje učeničkih klubova koji bi se bavili volonterskim aktivnostima u okviru škole (međuvršnjačkom podrškom, književni klubovi i dr.);
- Uključivanje učenika u različite projektne/istraživačke aktivnosti škole (priprema prostora, materijala, promotivnog materijala, realizacija aktivnosti, prezentacija i sl.);
- Uključivanje učenika u organizovanim aktivnostima škole - vršnjačku podršku za učenje, u okviru dodatne i dopunske nastave, pripreme za završni ispit, podršku učenicima u učenju, podrška i produženom boravku (ukoliko postoji u školi);
- Uključivanje učenika u organizaciji i realizaciji različitih aktivnosti škole u cilju prevencije nasilja i diskriminacije (predavanja, radionice, Forum teatar, Živa biblioteka i dr.);
- Kreiranje plana aktivnosti povodom obeležavanja značajnih dana/datuma tokom školske godine (Međunarodni dan tolerancije, Međunarodni dan zaštite dece od nasilja, Svetski dan mentalnog zdravlja, Dečija nedelja, Međunarodni dan dece, Međunarodni dan osoba sa invaliditetom i sl.);
- Uključivanje učenika u rad učeničke zadruge, ukoliko je ustanova osnovala istu i
- Druge aktivnosti društveno-korisnog rada u smislu ovog pravilnika.

Napomena: Navedene aktivnosti se mogu kombinovati i proširivati planiranjem drugih aktivnosti u skladu sa specifičnostima, mogućnostima, potrebama i ciljevima škole, kao i opštim aktima škole, a sve u cilju kreiranja prihvatajućeg i tolerantnog okruženja, razvoja empatije i negovanja odnosa međusobnog uvažavanja, saradnje i nenasilne komunikacije.